

Eindmeting van het project "Alfabetisering ROMA Jongeren Veldhoven"

1. Inleiding

Dit document is tot stand gekomen naar aanleiding van het gesprek met Ingrid Willems van de gemeente Veldhoven, Lenie Kuipers-Vroom van Educatief Centrum De Parasol Veldhoven en Inge Willems en Guus Fonteijn van Wise Up arbeidsmarktconsultancy d.d. 7 november 2006.

Het project is in juni 2006 formeel afgesloten. Aan de hand van de nulmeting, een vragenlijst en de eindrapportage van De Parasol (bijlage 1) zijn de werkwijze en alle doelstellingen feitelijk getoetst op resultaat en opbrengst.

Tijdens het gesprek is systematisch gekeken welke globale leer- en kenniseffecten er tijdens de diverse fase van het project zijn opgedaan. Daarbij is nagegaan of er sprake is van een aanpak en uitvoering dat als model Veldhoven gekenmerkt kan worden. Tevens is nagegaan of de leerervaring en kennis overdraagbaar is en op welke wijze een overdracht zou kunnen worden aangepakt.

In dit verslag is eerst een vergelijking opgenomen van de nulmeting met de eindmeting t.a.v. het bereiken van het projectplan. Vervolgens worden de mogelijkheden tot een overdraagbaarheid van deze pilot naar andere plaatsen besproken. We sluiten af met een korte conclusie.

2. Vergelijking nulmeting en eindmeting

Nulmeting	Eindresultaat eind juni 2006
<p>Doelstelling De zelfredzaamheid, maatschappelijke participatie en financiële verzelfstandiging van de groep te bevorderen, zodat deze groep een beter toekomstperspectief krijgt.</p> <p>Waarbij de volgende subdoelen worden nagestreefd:</p> <ul style="list-style-type: none">• ontwikkeling en uitvoering van een flexibele alfabetiseringscursus, in aansluiting bij de cultuur en historie van deze groep (maatwerk);• ontwikkeling en uitvoering van een wervingsmethodiek waarbij gebruik wordt gemaakt van een intermediair.• minimaal 14 jongeren gealfabetiseerd: 7 jongens en 7 meisjes. <p>Een lesprogramma dat op de specifieke eisen van de doelgroep wordt aangepast.</p>	<p>De doelstelling is moeilijk meetbaar; vooral omdat deze gericht is op de langere termijn. Er kan wel gesteld worden dat een proces op gang is gezet van participatie en leren.</p> <ul style="list-style-type: none">• De subdoelstelling: ontwikkelen en uitvoering van de flexibele alfabetiseringscursus in aansluiting bij de cultuur en historie van deze groep is duidelijk geslaagd.• De ontwikkelde en gehanteerde wervingsmethodiek is in de praktijk succesvol gebleken.• Gemiddeld hebben 8 mannen en 8 vrouwen, waarvan bij de mannen een harde kern van 5 personen en bij de vrouwen een harde kern van 4 personen aan de opleiding deelgenomen. De resultaten kunnen als succesvol worden omschreven. <p>Men is er in geslaagd om een specifiek lesprogramma aan te bieden waarbij voortdurend door docenten onderling is samengewerkt om de lesprogramma's aan te passen. Taal is een groot struikelblok bij de lessen in computervaardigheden. In de vervolgopleiding wordt daarom nu een uur gezamenlijk les gegeven in computer-vaardigheden en Nederlands.</p>

Nulmeting	Eindresultaat eind juni 2006										
<p>Betrokken partijen Bij het project zijn de volgende partijen betrokken:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Gemeente Veldhoven als initiatiefnemer, financier, faciliteerder en wetshandhaver • Stichting Stimulans • Educatief Centrum De Parasol 	<p>Betrokken partijen zijn tevreden met de inhoud, opzet, wijze van samenwerking en behaalde resultaten.</p> <p>De gemeente Veldhoven heeft daarom besloten om het project voort te zetten.</p>										
<p>Begroting/financiële dekking De totale kosten van het project bedragen € 56.523,-, exclusief de ambtelijke inzet van de gemeente Veldhoven. De financiering is als volgt verdeeld: Gemeente Veldhoven (werkdeel WWB): € 33.913,- Provincie Noord-Brabant: € 22.610,- De kosten van het project zijn als volgt begroot:</p> <table border="0" style="width: 100%;"> <tr> <td>Educatief Centrum De Parasol</td> <td style="text-align: right;">€ 39.410</td> </tr> <tr> <td>Stimulans</td> <td style="text-align: right;">€ 13.900</td> </tr> <tr> <td>Pluspunt</td> <td style="text-align: right;">€ 1.783</td> </tr> <tr> <td>Productbeschrijvingen</td> <td style="text-align: right;">€ 1.430</td> </tr> <tr> <td>Totaal</td> <td style="text-align: right;">€ 56.523</td> </tr> </table>	Educatief Centrum De Parasol	€ 39.410	Stimulans	€ 13.900	Pluspunt	€ 1.783	Productbeschrijvingen	€ 1.430	Totaal	€ 56.523	<p>De totale begroting was gezien het vele werk dat er in het ontwikkelen en afstemmen ging zitten aan de krappe kant voor iedereen. Men is wel binnen de begroting gebleven.</p>
Educatief Centrum De Parasol	€ 39.410										
Stimulans	€ 13.900										
Pluspunt	€ 1.783										
Productbeschrijvingen	€ 1.430										
Totaal	€ 56.523										
<p>Tijdsplanning Het project loopt van november 2005 tot en met juni 2006 en heeft derhalve een looptijd van 8 maanden. De cursus heeft een looptijd van 6 maanden. Het alfabetiseringstraject is dus al gestart en loopt al enige maanden.</p>	<p>Het project is volgens planning uitgevoerd en is in juni 2006 afgesloten.</p> <p>Direct aansluitend is een nieuw project gestart.</p>										
<p>Meting resultaten/rapportages Het project leidt tot de volgende producten:</p> <ul style="list-style-type: none"> • methodiekbeschrijving; • beschrijving van het leertraject; • evaluatierapport. 	<ul style="list-style-type: none"> • De methodiekbeschrijving is tijdig opgeleverd; • De beschrijving van het leertraject is opgeleverd; • Het evaluatierapport is opgeleverd. 										
<p>Afsluiting project</p>	<p>Het project is officieel en feestelijk afgesloten samen met alle betrokkenen en leerlingen. De projectleiding is van mening dat vragenlijst t.a.v. het cliëntbelevingsonderzoek welke gehanteerd wordt voor alle pilots binnen Kennis= Meedoen niet te gebruiken is. Het taalniveau van de ROMA jongeren is daarvoor veel te laag.</p>										

3. Overdraagbaarheid

Noodzakelijk bestuurlijk draagvlak

Er is een politieke- en beleidsmatige ambitie om daadwerkelijk iets te doen aan de zelfredzaamheid, maatschappelijke participatie en financiële verzelfstandiging van de ROMA jongeren. Het gedoogbeleid t.a.v. de leerplicht is omgezet in een handhavingsbeleid welke als instrument is gehanteerd om een positieve ontwikkeling op gang te brengen. Men hanteert een uitgangspunt van rechten maar ook plichten.

Het bestuurlijk niveau is optimaal betrokken bij het project. Bestuurlijk beseft men dat het aan het lot overlaten van de Roma jongeren op langere termijn leidt tot maatschappelijke isolatie en ontwrichting met als resultaat: geen overzicht, geen handhavingmogelijkheden, verpaupering en het ontbreken van grondrechten van kinderen. Het uiteindelijke doel is het voorkomen dan wel het beëindigen van de uitkeringsafhankelijkheid.

Typering Roma Jongeren

De doelgroep Roma jongeren is taalkundig en sociaalvaardig zeer zwak. Tijdens het gehele opleidingsproces is alertheid vereist. Door een incident kan het tot dan opgebouwd resultaat volledig onderuit gaan.

De Roma spreken Romeeën en die taal kent maar 250 woorden. Hun woordenschat in het Nederlands is beperkt en per persoon afhankelijk. Men kan niet of heel moeilijk verbanden leggen. Roma jongeren beschikken niet over rolmodellen. Het begrippenkader van de Roma jongeren is zeer laag. Er moet ook aandacht zijn voor wat er op het kamp gebeurt. Incidenten kunnen heel veel invloed hebben en het leerproces negatief beïnvloeden. Er moet voortdurend rekening worden gehouden met de groepsgebruiken en de hiërarchische verhoudingen binnen de ROMA gemeenschap; zonder daarbij de eigen uitgangspunten te verloochenen. Groepsaanpak is bij Roma een must om resultaten te behalen. Een puur individuele aanpak is niet toepasbaar. Er moet bij de jongeren een minimale wil zijn om aan de eigen ontwikkeling te werken. Lichte pressie van de gemeente om de jongeren over de drempel te helpen kan van belang zijn.

Praktijkvoorbeeld 1:

Een hond is een dier voor een Roma. Roma maken geen onderscheid in verschillende dieren. Katten, geiten en koeien zijn allemaal dieren. Dus er loopt een man op straat met een dier.

Praktijkvoorbeeld 2:

Om een auto te verkopen via internet is het nodig om over minimale computer – en taalvaardigheid te beschikken. Als jongeren kun je hiermee stijgen op de hiërarchische ladder van de Roma. Dit is dus een 'argument' voor deelname aan het project.

Praktijkvoorbeeld 3:

Vorig leerjaar was er 5 uur per week les per deelnemer. Vanaf september 6 uur per week omdat de computerles specifiek is afgestemd met Nederlandse les. Leerlingen wilden dat niet accepteren. Het probleem zat met name in de communicatie over de uitbreiding. Met de leerlingen was in eerste instantie doorgesproken dat er 5 uur per week les zou zijn en dit was vastgelegd in het trajectplan. Het conflict hierover heeft 4 weken geduurd..

Praktijkvoorbeeld 4:

Eén van de vrouwelijke leerlingen liep weg van het kamp met een man. Zij werd daarvoor gestraft en kwam kaalgeschoren terug in de groep. Ze heeft met pruik op de lessen later voortgezet.

De educatieve en procesmatige invulling van het project

De lesinhoud wordt volledig afgestemd op de doelgroep (Roma-jongeren). Het betreft een totaalaanbod van cognitieve en sociale vaardigheden, taalvaardigheid en computervaardigheden. De groepsgrootte is tussen 7 en 10 personen. De cultuur en omstandigheden van de doelgroep wordt serieus genomen. Men werkt bij aanvang met aparte groepen mannen vrouwen. Er moet een flexibel en creatief programma worden gemaakt. Niet alleen vakinhoudelijke aspecten bepalen het succes van een cursus. De docenten zijn een belangrijke succesfactor in het project. Docenten moeten zich maatschappelijk betrokken voelen bij de doelgroep. Docenten zullen in staat moeten zijn om met conflicten om te kunnen gaan. De docenten (freelancers) hebben bewust gekozen om mee te doen en zijn daardoor goed voorbereid en in staat om goed om te gaan met de Roma leerlingen. De resultaten van de opleiding vallen of staan bij de individuele- en groepsdiscipline. Docenten hebben behoefte aan instrumenten om de voortgang van het leerproces en niveau te toetsen. Meedoen is het belangrijkste. Deelname aan een CITO-toets wordt niet nagestreefd en is geen uitgangspunt.

Uitgangspunt is een individuele leerweg en individuele leerdoelen. Men hanteert voor de alfabetisering methode 7/43. Basale huisregels zoals op tijd komen en aanwezigheid zijn een absolute must. Kleine incidenten kunnen in de ROMA gemeenschap zomaar voor verstoring van het ontwikkel- en leerproces leiden. Goede voorlichting aan docenten is een randvoorwaarde voor succes.

Coördinatie, samenwerking en verantwoordelijkheden

Een traject gericht op alfabetisering van Roma-jongeren vergt een enthousiast en terzake deskundig projectteam dat nauw samenwerkt en korte lijnen hanteert.

- De selectie van de cursisten ligt in handen van de gemeente Veldhoven.
- De primaire verantwoordelijkheid voor het onderwijsaanbod en aanwezigheid- en attituderegistratie is in handen van Educatiecentrum De Parasol.
- De docenten werken samen met de pedagogische medewerker/mediator van de Stichting Stimulans die bij de lessen aanwezig is. De pedagogische medewerker werkt onder de verantwoordelijkheid van de gemeente Veldhoven.

De taken van de pedagogische medewerker zijn:

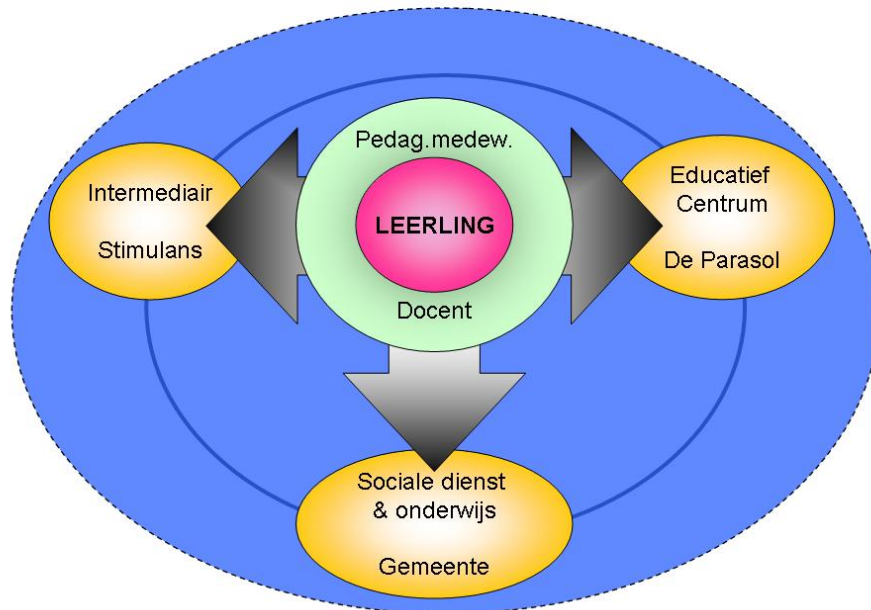
- Enthousiasmeren, motiveren en stimuleren en creëren van draagvlak
- Kennis betreffende doelgroep overdragen
- Aanwezig zijn bij de lessen en ondersteuning bieden
- Presentie registreren, afwezigheid corrigeren en voortijdig uitval voorkomen, ingrijpen en oplossen van incidenten en bij calamiteiten jongeren aanspreken op hun gedrag en wijzen op consequenties

Samenwerking en voortdurende afstemming (maandelijks) tussen de partners is een belangrijk uitgangspunt om het project te laten slagen.

Veldhoven model schematisch

Bovenstaande samenwerking ziet er in een figuur weergegeven als volgt uit:

Speelveld Roma-jongeren project

Overdraagbaarheid ervaringen

De specifieke aanpak van het project "Alfabetisering Roma Jongeren" in Veldhoven kan op zich zelf wel als model worden geduid. Het is een geïntegreerde methodiek die de leerling als cliënt in het centrum plaatst. De leerling staat centraal en wordt in de nabijheid omringd door docent en mediator. De docent weet zich gesteund door een mediator/ pedagogische medewerker die allerlei praktische regelzaken op zich neemt maar ook daadwerkelijk ondersteunt, stimuleert en motiveert en indien nodig corrigeert. Dit model zorgt er voor dat de aandacht van de docent ten aanzien van leerling, leerinhoud en leerproces optimaal kan zijn. Daarnaast blijven de samenwerkende partijen door de korte lijnen betrokken bij het proces en inhoud en kunnen zij bijsturen of maatregelen nemen wanneer dat noodzakelijk is.

Het Veldhoven model zou op alle moeilijk lerende doelgroepen met specifieke eigen groeps cultuur kunnen toegepast kunnen worden. Om in aanmerking te komen voor WEB financiering voor alfabetisering moet de gemeente verplicht afnemen bij een ROC.

De gemeente Veldhoven heeft echter op basis van positieve ervaring voor De Parasol gekozen, omdat men er dan zeker van kon zijn dat er flexibel, laagdrempelig en op basis van maatwerk zou kunnen worden gewerkt.

Een ander nadeel van het Veldhoven model is dat pedagogische medewerker relatief veel geld kost omdat met een dubbele bezetting richting leerling gewerkt moet worden.

Voordeel is dat in een eerder stadium door verantwoordelijke partijen ingegrepen of gecorrigeerd kan worden.

Aangezien er in Nederland maar enkele centra zijn met Roma ligt het uitrollen van de gehanteerde methodiek voor Roma niet voor de hand. De landelijke koepel voor Sinti en Roma had geen belangstelling.

Het zal wel mogelijk zijn om de ontwikkelde methodiek en leerervaringen breder uit te dragen aan gemeenten, opleiders en andere professionals.

Men kan bijv alle organisaties die aan de slag zijn of willen gaan met alfabetisering van bijvoorbeeld allochtonen benaderen. De kennisoverdracht zou kunnen plaats vinden door middel van een publicatie, conferentie en/of workshop.

De samenwerkende partners vinden het op zich zelf wel interessant om hun leerervaringen over te dragen overdragen door middel van een brochure, workshop en/of conferentie. Maar zij geven aan niet over een budget te beschikken om dat inhoudelijk en communicatief voor te bereiden en uit te voeren.

Conclusie

Het project "alfabetisering ROMA Jongeren" is geslaagd. De doelen zijn gerealiseerd en de producten zijn tijdig opgeleverd. De specifieke werkwijze en wijze van organisatie van het project zijn succesvol gebleken. De overdraagbaarheid en kenniscreatie door middel van opgedane ervaring is tijdens de twee gespreksessies voldoende uit de verf gekomen. Het is jammer dat er geen deelnemers-belevingsonderzoek kan plaats vinden omdat het taalniveau nog zo laag is dat de Roma leerlingen het vragenformulier niet in kunnen vullen.

Om meer werk te kunnen maken van de overdraagbaarheid, is het wenselijk om een extra investering in tijd te doen voor de monitor. Wise up zal contact opnemen met de provincie Brabant om te bezien of hiervoor extra financiering beschikbaar kan worden gesteld.

Inmiddels heeft overleg plaatsgevonden met de provincie en kan het educatief centrum De Parasol Veldhoven door middel van een offerte extra financiering aanvragen.

Inge Willems en Guus Fonteijn, Wise up Arbeidsmarktconsultancy

Mill, januari 2007, 2^e versie